

A TENGERPART

NAPILAP.

V. évfolyam.

FIUME, szombat, 1908. szeptember 12.

195. szám.

Kiadóhivatal (telefonszám 229)
Vicolo dell'Ospedale, Wurzer ház I. emelet.
Szerkesztőség és főkiadóhivatal (telefonszám 954)
Susak Uskočka ulica 54. II. emelet.
Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 920.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre 12 kor. Egy hóra 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEKET
a kiadóhivatal mérsékelt áron számít.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 40 fillér.

A vasárnapi munkaszünet kérdéséhez.

A vasárnapi munkaszünetet tárgyaló törvénytervezet mind a kereskedősegeket, mind a kereskedők nagyobb részénél általános elégedetlenséget keltett. A mozgalom annak törvényre emelkedése ellen máris országos érdekeket ölt; az érdekeltek egyik része teljes és általános vasárnapi munkaszünetet, más része pedig az eddigi állapot mellett foglal állást, de egyik része sem kívánja azt, hogy a vasárnapi munkaszünet oly megoldást nyerjen, amint azt a törvényjavaslat tervezi, vagyis, hogy a munkaszünet — kivéve Budapestet — a nyitott kereskedelmi üzleteknél vasárnap délben vegye kezdetét s tartson másnap reggelig, a félvasárnapi munkaidőért pedig kapjon a kereskedőseged valamelyik hétköznap egy fél napi kimenőt.

Honnan merítették egy ilyen visszaesést jelentő törvényjavaslathoz az iniciatívát, valóban megfoghatatlan, de semmi esetre az ezen javaslatban leginkább közvetlenül érdekelt iktoroktól: a kereskedők és kereskedősegegek egyesületeitől. Az ipar- és kereskedelmi kamarák egyedül távolról sem illetékesek véleményt nyilvánítani az imént említett két faktort közvetlenül érintő ügyekben, mert ezen kamarák tagjai inkább a nagyiparosok és nagykereskedők köréből tömörülnek, ezeknek vajmi közömös a vasárnapi munkaszünet mikénti megoldása, hisz ők vasárnap úgy sem dolgoztatnak. Ezen illetéktelen hejyen beszerzett információknak tudható be tehát csak, hogy ilyen tarthatatlan és méltán aggodalomra okot szolgáltatató törvényjavaslat napvilágot látott.

A tervezett munkaszünet megszorítása ellen különösen a következő jogos és méltánylást érdemlő érvek merülnek fel: A vidéki kereskedők legnagyobb része segédszemélyzet nélkül, legfeljebb egy segédet vagy tanoncot foglalkoztat, az üzlettulajdonos így egész héten át szakadatlanul, reggeltől napestig üzletéhez van kötve, azt nagyobb személyzet hiányában nem hagyhatja el. Már most, ha a vasárnap délelőtti is üzletéhez köti, kevesebb ideje marad a pihenésre, mint akár egy napszámossnk, aki hétköznap csak 8—9 órát dolgozik, vasárnap szabad napja van, míg a kereskedő hétköznap 12—14 órát dolgozik s marad vasárnap csak fél napi pihenője.

A kereskedősegegek szempontjából bírálva a reformot, helyzetük éppen semmivel sem volna jobb a főnökénél. A törvényjavaslat ugyan kárpótolni kívánja őket a fél napi vasárnapi tevékenységükért azzal, hogy hétköznap biztosít nekik egy fél napi pihenőt, illetve kimenőt.

De mit nyer ezzel hétköznap a segéd, kinek minden hozzátartozója vasárnapon hódol megszokott szórakozásainak. Magában a segéd unatkozik, pláne télen kávéház, vagy vendéglőben tölti idejét. Ha nincs kedve szórakozásra a segédnek, nem nézi tétlenül főnöke munkálkodását s ő is üzletben marad. Ha pedig él a hétköznap kimenő törvénybiztosította jogá-

val, kiteszi magát egy indokolás nélküli felmondásnak s bizonyíték hiányában a főnökét még csak felelősségre sem vonhatja. Így a törvényt önkényesen ki lehet játszani, már pedig a kormánynak nem ez lehet a célja, hanem az, hogy az állam minden egyes polgárának biztosítva legyen hetenként egy teljes napi munkaszünet, ezt pedig a csak a teljes és általános vasárnapi munkaszünettel érheti el. Átmenetileg ugyan, az ötezernél kevesebb lelket számláló városok és községekben megengedhető volna az üzletek nyitva tartása vasárnap délelőtti 10 óráig, hogy a falusi nép fokozatosan hozzászokjék az új rendszerhez, a nagyobb városokban azonban az üzletek nyitva tartását vasárnap sem a közérdek, sem a kereskedők üzleti érdekei nem kívánják.

Általános a panasz, hogy a műveltebb osztály gyermekei nem vállalkoznak kereskedői pályákra, de nem teszik ezt a kereskedők gyermekei sem, vagy csak elvéve és van okuk rá elég.

Nincs pálya, amely kellő ellenszolgáltatás nélkül, oly munkatulterheléssel járna, mint a kereskedői pálya. Az állámnak tehát az volna a feladata, hogy az okot: a munkatulterheltséget, a munkaidő megrövidítésével megszüntesse s ime az ellenkezőjét cselekszi. A munkaidő törvényes szabályozása — még a hétköznapokon is — bizonynyal más szellemet és intelligenciát teremtene a kereskedelmi téren; nem volna oly nagy panasz a középiskolák túlszűfolttsága miatt, a fiatalságunk intelligens részé is szívesen keresné fel a kereskedői pályát, mely bizony ma inkább rabszolgaság, mint élethivatás számba vehető.

Bélpoklosok Dalmáciában.

Déli Dalmáciában, a tengerparton, Narenta folyó torkolatánál fekszik Metkovics városka, mely arra a szomorú hírességre tett szert, hogy bélpoklosok (lepra-betegek) vannak benne. Ez a rettenetes betegség, melyről gyermekkorunkban a bibliából szerztünk tudomást és amely végig vonul a középkoron át, mint valami isten ostora, nem tűnt el Európából, sőt ha hinni lehet a különböző helyekről, különösen a Franciaországból jövő híreknek, növekedőben van.

Dalmáciában már századok óta ismerik ezt a betegséget. Hogyan és mikor hurcolták oda, a tenger vagy szárazföld felől-e, egyelőre eldöntetlen kérdés. Alkalmasint mind a két felől. Egészen biztos értesüléseink vannak azonban a kereszties háborúk idejéből. Az onnan visszatérő hadak sok mindenféle nyavalyát hoztak magukkal, többek között a bélpoklosságot is. És mióta a nagy víziút akkor Velencén át vitt el és a velenceiek a bélpoklosságot minden áron távol akarták maguktól tartani, a köztársaság okos vezetőférfiai szigorúan meghagyták a hajókapitányoknak, hogy minden lepra beteget akit a hajójukon találnak, tegyenek le Ragusa közelében levő Meleda szigetére. Meleda akkoriban gyér lakosságú és kistorgalmu hely volt, úgy, hogy nem kellett attól tartani, hogy a betegek valahogy megszöknek. A kereszties háborúk után megszűnt a deportálás, a bélpoklosok lassanként elhaltak, segítségükre volt nekik ebben az odaváló éghajlat is, úgy, hogy Meleda szigete a múlt század eleje óta lepra-mentesnek mondható.

A dalmát szárazföldön azonban nem ala-

kultak ilyen kedvezően a viszonyok. Nem tekintve azt, hogy a tengerparttól ide is behurcolták ezt a betegséget, a török birodalommal való élénk kapcsolat játszotta itt a legszomorubb szerepet. Évszázadokon át tombolt Dalmáciában a török háború, mélynek állandó céljai a hatalmas Velence által remekül megerősített dalmát partmenti városok voltak; a Kattaró-öbölben fekvő Kaszelnovo városa évekig török kézen volt. Csak az ugyane partron fekvő kis kereskedővárosnak, Raguzának sikerült diplomáciai ügyességével és némi kis csengő arannyal, a török hordákat falaitól távol tartani.

A török katonaság révén került Dalmáciába a bélpoklosság. Eleinte más betegségnek gondolták, csak vagy ötven esztendeje jöttek rá Metkovics kerületben, hogy lepra-betegséggel van dolguk, még pedig nem járványos, hanem öröklött leprával. Tüzetesebb vizsgálat után megállapították, hogy a betegség a bosnyák határon levő más kerületekben is előfordul, szerencsére kis számban. Miután olyan szigeteken s a tengerpart olyan helyén is nyomára akadtak, mely a törökkel régebben semminemű összeköttetésbe nem állott, valószínűnek látszik az a föltézés, hogy hajósok hurcolták be egyenesen a Levantéből.

Az osztrák kormány a bélpoklosok számára elkülönített telepet rendezett be Metkovics közelében. Kopár hegy lankás oldalán fekszik a telep, gyönyörű kilátással a Narenta folyó völgyére. Három kis földszintes épületből áll. A legkisebb a szolgáé, aki ápoló is és gazda is a földmives-telepen. A másik két házban három-három lakás van, mindenike két szobából és konyhából áll. Közös kert veszi körül a három épületet és az egész a szemléltetőre kellemes benyomást tesz.

A mi a nyomortanyára belépőnek legelőször a szemébe ötlök, az egy ablakmélyedés, melyben feszület látható. Érdekes ennek a története. Mikor ugyanis arról volt szó, hogy az orvosok által kijelölték a telepre vigyék, az egyik beteg huzódzott, az mondván, nem lehet el istentisztelet, mise nélkül; hogy valami-kepp megnyugtassák, megígérték, hogy majd emelnek kápolnát. Az odaváló plébános jutott arra a gondolatra, hogy a vakablak mélyedésbe állítsanak feszületet, itt vigasztalást találhat a jámbor paraszt.

A telepen öt beteget ápolnak. Egy huszonhárom esztendő, Lissza szigetére való Mogurri Éve nevű bélpoklos leányának a sorsa valósággal tragikus. Évekkel ezelőtt Martino, egy lissza szigeti szegény ember elhagyta házját, hogy mint matróz keresse meg kenyerét. Ide-oda utazgatott, meg is nősült, de persze, mindig otthon kellett feleségét hagynia. Egyszer pénzeslevél jött a Lloyd társaság portszaidi ügynökségétől Lisszába, melyben tudták az asszonyt, hogy férje náluk szolgál alkalmazást kapott, most pénzt küldenek, hogy az asszony is utánamenjen három hónapos cse-csemőjével együtt. Csakhogy akkor az asszony már egy hete sirban feküdt. Megcsuszott, és oly szerencsétlenül esett el, hogy szörnyet halt.

Alig kapta meg ennek hírét Martino, azonnal hazajött. A maga és Mária nevű gyermeke kenyerét vincellérséggel kereste meg, a szó legszorosabb értelmében kenyerét, mert Mária is azzal táplálta, még pedig úgy, hogy megrágtá a kemény kétszersültet s a pépet a gyermek szájába dugta. De sem ő, sem más nem tudta, hogy Egyiptomból, Port-Szaidból lepra-betegséget hozott magával. Az apa csupa szeretetből, a legrettenetesebb betegség csiráját oltotta gyermekébe. Tíz év múlva meghalt, s árváját a jószívű, persze szintén szegény öz-

vegyasszony Mogurriné vette magához, kinek leánya, Éva, Máriával egykoru volt. A két gyermek hamar összebarátkozott és állandóan együtt játszadozott. A lepra azonban kiütött Márián. Tizenhatszáz éves korára mindkét szemére megvakult, teste merő seb volt és nemsokára meg is halt. Az özvegyasszony tette koporsóba, mert senki hozzá nem mert nyulni. Mária játszótársa Éva, persze szintén megkapta Máriától a betegséget, úgy hogy a telepre kellett internálni. Anyja nem hagyta el, ide is követte.

A többi négy beteg közül három a Koncsevics-család tagja, a szomszédos Vidonye községből valók. Ebben a családban történt a legtöbb lepra-betegség. Az egyik Koncsevics, aki most harminc esztendő, néhány év előtt piros-pozsgás arcú volt és a haditengerészetnél szolgált. Egyszer csak mutatkoztak rajta a belpoklosság jelei. Az egyik hajóorvos, aki tanulmányozta Keleten a leprát, rögtön fölismerte a bajt és szigorúan elkülönítette a matrót. Az ő a hadügyminiszter rendelete értelmében Vidonyéből való olyan fiatalembert, akinek Koncsevics a vezetékneve, nem soroznak, még ha akármilyen egészségesnek látszik is. Az említett Koncsevics napjában négy-öt csontszilánkot szed ki lábszárából. A másik két Koncsevics egyike tizenhat esztendő fiú, akinek sejtelve sincs betegsége mibenlétéről, másika meg az anyja, aki azonban egyelőre még csak lepra-gyanus.

Az ötödik beteg a legelőbb említett jámbor paraszt. Ez mind közt a legértelmesebb, mert állandóan azon imádkozik, muljék el tőle minél hamarabb a keserű pohár.

UJDONSÁGOK.

— **A pénzügyi bizottság ülése.** A városi pénzügyi bizottság ma tartja meg ülését Smoquina elnöklésével a már közölt tárgysorozattal.

— **Szolgálati eskü.** Bernstein Henrik rendőrségi tisztviselő tegnap tette le a szolgálati esküt Dárdy Vazul városi tanácsos kezébe. Az eskütételnél Deseppi ülnök és Dolzani rendőrfőnök voltak jelen. Bernstein alkalmaztatásával a rendőrségen a magyarul is tudó tisztviselők száma egygyel emelkedett.

— **Téli tanrend a városi iskolában.** A városi iskolaügyi tanács közli, hogy a városi elemi iskolákban a délutáni előadások október elsejétől délután kettőkor, november elsejétől pedig a délelőtti előadások reggel kilenc órákor kezdődnek.

— **Rendőrség az államvasutak területén.** Annak idején megírtuk, hogy a fiumei pályaudvar területén a rendőrség szolgálatot szervez, amelynek feladata lesz, hogy a más területén a közbiztonságról gondoskodjék. Most arról értesülünk, hogy hosszabb tárgyalás után az államvasutak és a rendőrség között megállapodás létesült a vasuti rendőrség ügyében. Az egyesítés szerint a rendőrség huszonnyolc rendőr és két főtisztből álló őrszámánnyal létesít, amely már október elsején életbe lép. Az állományi laktanya lehetőleg a vasut területén vagy a punto francoban lesz. Mint-hogy a fiumei rendőrség költségvetése harminc ember újabb alkalmazását nem bírja meg, az államvasutak *huszonnyolcezer* koronás évi hozzájárulási költséget biztosított. A vasuti rendőrségen nagyobb számú magyar származású rendőrt is fognak alkalmazni, akik némileg bírják az olasz és horvát nyelvet. Pályázhatnak tehát erős és magas testalkatú kiszolgált katonák, szintugy a pénzügyorségtől is átveszik a belépni öhajtókat. Szívesen vesszük tudomásul a rendőrség felhívását s a magunk részéről is nyomatékosan felhívjuk a pályázni öhajtó magyarokat, hogy minél nagyobb számban jelentkezzenek. A kérvényt azonnal be lehet nyújtani a rendőrségnél.

— **Hét új hajó az Adrián.** Csak a ma nap készül el a magyar-horvát tengeri gőzhajózási Rt. új „Lika” gőzöse és szombaton történt Kielben a „Pozsony” gőzös vízrebocsátása, f. hó 10-én pedig az új „Brassó” nevű gőzös ugyancsak a nevezett társaság részére épült hajó bocsátott vízre. Ezekkel tehát összesen hét új gőzös lesz, melyekkel a magyar-horvát hajózási társaság, gőzhajózási szolgálatának minél nagyobb fellendülése céljából saját hajóállományát a folyó évben szaporította. Április havában a lussinpiccolói Martino-

lic-féle hajógyártól a „Szamos” nevű 138 brutto tonnatartalmu, 360 utast befogadó képességgel bíró természetes gőzöst vette át a társaság és a Fiume—Abbazia közt óránként közlekedő személyszállítási szolgálatra rendelte. Ezt a most nevezett gőzöst a „Novi” gőzös, a „Senj”-nek ikertestvére követte, mely a trieszti Stabilimento Tecnico-tól folyó évi július hó vége felé vétetett át.

Ezenkívül a „Tihany” és „Lika” ikergőzösök szintén személy és áruszállításra vannak berendezve. Ez 4 a hajó már kikötőnkben van és a forgalomnak már át is adattak. Ezenkívül elkészült a Martinolich-féle lussinpiccolói hajógyárban a „Maros” ikertestvére a „Vértes”, mely f. évi augusztus végén lett vízrebocsátva. Végül következnek az elől megnevezett „Pozsony” és „Brassó” gőzösök, melyek a kieli Howald-féle hajógyárban épülnek. Ezen hajók óránként 11 mérföldnyi sebességet fognak kifejteni és a dalmát vonalakon fognak szolgálatot teljesíteni.

— **Kapitányok gyűlése.** A tengerészkapitányok egyesülete szombaton délelőtt ülést tart s ez utén is felhívja a tagokat, hogy az ülésen teljes számban megjelenjenek.

— **Csendélet a Deltán.** A szusáki rendőrség ma éjjel telefonon kérte a mentőket, hogy egy súlyosan megbosult munkást, akit félig ájultan találtak a Deltán, szállítsák a fiumei kórházba. A szusáki rendőrségnél a megbosult elmondotta, hogy őt Duinovich Istvánt, az éjjeli órákban a Deltán megtamadt négy ismeretlen egyén s kövekkel megdobálták s botokkal megverték úgy, hogy félig ájultan esett össze. Állapota súlyos.

— **Merénylő szerető.** Megírtuk, hogy Ferluga Johanna hűtlen szeretőjét karbolsavval leöntötte, aki súlyos sérülést szenvedett, majd tette elkövetése után öngyilkossági kísérletet tett. A rendőrség megindította a vizsgálatot s a merénylő nőt a kórházba szállították felgyógyulásáig. Ferlugát tegnap szállították az ügyészség fogházába, akinek ügyében nem sokára ítéletet hoznak.

— **Lövöldöző angol.** Wilson György, a Cunard „Pannonia” kivándorlási hajó fűtője ma éjjel egyik nyilvános házban mulatott. Távozása után Steinhofér Julia pincérleány észrevette, hogy a harisnyájában őrzött tizenhárom koronája eltűnt. Lármat csapott, mire a kijárat felé törekedő angolt feltartóztatták. Wilson ártatlanságát hangoztatta s a nagyobb hatás kedvéért revolveréből több lövést tett a levegőbe. Az elősiető rendőrök a rendőrségre kísérték, ahol letartóztatták.

— **A drenovai villamosvasut.** Egy reggeli olasz lap azt a feltűnő hírt közli, hogy egy külföldi részvénytársaság ajánlatot tett a városnak a drenovai vasut kiépítésére. Az ajánlat szerint a villamos vasut az Adamich-térről indultna a Belveoeren át, ahol hosszabb alagutat létesítenének, majd a tulsó oldaltól Cosalán át rendes nyitott sínpályán haladna. Az ajánlat tegnap érkezett a podesztához.

— **Az ogulini választókerület.** Zágrárból jelentik: Ogulimból táviratozzák a kormányparti lapoknak, hogy nem igaz az a hír, hogy a Nikolics Vladimir volt osztályfőnök által összehívott választógyűlést a hatóságok megtiltották. A gyűlést, amelynek megtartását a hatóságok megengedték, azért nem tartották meg, mert Nikolics attól félt, hogy a gyűlés lefolyása rá nézve kedvezőtlen lesz.

— **A kikötőből.** Szeptember 11-én. Indult: „Graz” osztrák gőzös Konstantinápolyba 130 tonna vegyes áruval; „Tibor” magyar gőzös 1200 tonna búzával, 300 tonna fával és 100 tonna vegyes áruval; „Flavian” angol gőzös Liverpoolba 420 tonna liszttel, 200 tonna vegyes áruval.

— **Szemérmertlenségek a kórház körül.** A következő panaszos levelet vettük: Tisztelettel kérem a tekintetes Szerkesztőseget, hogy alábbi soraimnak b. lapjában helyet adni sziveskedjék:

A helybeli kórház átalakítása óta a Via Capucini-ra nyíló teremben a szerelam papnőnek beteg tagjait helyezték el. Ezek, eltekintve attól, hogy egész nap a kitörött redőnyökön át kinéznek, az esti és hajnali órákban régi ismerőseikkel az ablakuk alatt találkákat rendeznek és a társalgás, amelynek hangosnak kell lenni, hogy az utcán meghallhassák, természetesen a legocsmányabb szavaknak a so-

rozata a járó-kelők legnagyobb megbotránkozására.

A minap hajnalkor úgy 2—3 óra között még szerenádokat rendeztek nekik s gavallérok, amelyek egyike még felmászni is próbált. Nékem, aki szemben Via Capucini 2. sz. alatt lakom, mindig szemtanunak kell lenni, mert csoda, ha ezek a hangos jelenetek almomból felkeltenek.

Talán fel kellene hívni erre a körülményre az illető hatóság figyelmét, hogy őket olyan lermekbe helyezték át, ahol a külvilágtól el vannak zárva.

Kiváló tisztelettel

B. R.

— **Uj hajójárat.** A Magyar-Horvát Tengerhajózási részvénytársaság a jelenlegi Fiume-Spalató-i ideiglenes vonal helyett, folyó évi szeptember hó 7-től kezdve egy új járatot és pedig a Fiume—Metkovics-i kíségető B. vonalat létesített.

Az új vonal menetrendje szerint az odamenetnél Sebenikó, Spalato, Matlarska, Fortopus (feltételes) s a visszautazásnál Fortopus (feltételes), Spalato, Salona (feltételes), Castellavecchio, Trau és Sebenico kikötők fognak érinteni. Sebenicóban feltételes kikötés Carnizában.

Ez alkalommal megjegyezzük, hogy a társaság Fiume—Rovigno-i vonalának menetrendje továbbra is érvényben marad.

— **Olasz lapok Boszniáról.** Rómából jelentik nekünk, hogy néhány tekintélyes újság, a Tribuna, a Vita és a Messaggero igen sokat foglalkozik mostanában Bosznia sorsával. Mind a három lap egyetért abban, hogy az annektálás ügye legközelebb napirendre kerül, s azt követelik mind a hárman a népek önrendelkező jogára hivatkozva, hogy népszavazás útján döntsek el ezt a kérdést. Egyszersmind azt is jövendelik, hogy a szerb agitáció következtében alkalmasint az annexió ellen nyilatkoznék a bosnyák nép többsége.

— **Az Adria részvényei.** Az Adria magyar királyi tengerhajózási részvénytársaság részvényei a tegnapi börzén 306 koronáról 399 koronára emelkedtek. Ennek a lényegtelen áremelkedésnek más időkben nem kellene semmi jelentőséget tulajdonítani. de most, hogy az Adria szerződés meghosszabbításának a kérdése nemsokára napirendre kerül, mint érdekes és a szerződésre nézve kedvező mozzanatot érdemesnek tartjuk fölemlíteni. Börzei körök egyébként sok határozottsággal beszéltek, hogy az Adria szerződés dolgában a tárgyalásokat a kormány és a társaság igazgatósága legközelebb befejezik.

— **A fiumei kőolajfinomító gyár részvény-társaság új beruházása.** Hír szerint a Kőolajfinomító Részvénytársaság oderbergi telepét ki akarja bővíttetni. A bővítési munkálatok költségét egy millió koronára becsülik. A társaság igazgatóságának az a szándéka, hogy az oderbergi finomító termelőképességét 6000 cisternáról fölemelje tizenkétezerre.

— **Szláv hírlapírók Laibachban.** A szláv hírlapírók laibachi kongresszusa alkalmából a városházán délelőtt a szloven iskola-egyesület által rendezett diszgyűlés volt, amelyben méltatták Primos Trobar jelentőségét a szloven irodalomban. Délután a Narodni dóm-ban ünnepély volt Primos Trobar szobrának alapkövetétele alkalmából. Délután folytatták a szláv újságíró-kongresszus tárgyalásait.

A kongresszus ezután egy rezolúciót fogadott el, amelyben ama meggyőződését fejezi ki, hogy az orosz és lengyel sajtó mindkét nép teljes megegyezése érdekében fog működni. Végül Stakovics szerkesztőnek egy nagy szláv sajtóorganum alakítására vonatkozó javaslatát hosszabb vita után egy bizottság elé utalták, amely e tárgyról, annak alapos tanulmányozása után részletes jelentést tegyen.

— **Elveszett ékszer.** Kopcsa Ferenc báró, ujaradi nagybirtokos ma feljelentést tett a rendőrségen, hogy a pályaudvartól az Európa szállodáig vezető uton, vagy a szálloda 35. számú szobájában négyezer korona értékű dohányszálka elveszett. A rendőrség vizsgálatot indított.

x **Kalapvásárlóknak** figyelmébe ajánljuk Marse L. jóhírnevű kalapüzletét (Fiume, Via Governo, Corso), mely mindennemű nemez- és szalmakalapokat nagy választékban tart raktárban.

x **Fratelli Deisinger** fiumei városi rak-tára (Via Molo 9.) engros áron árusítja kisebb beszerzéseknél is a legkitünőbb kávét és teát. vendéglős ma a budapesti rendőrségnél feljelentést tett sógora Arany Győző a Fehér Kereszt volt igazgatója ellen, mivel a nevére negyven ezer korona értékű váltót hamisított. A rendőrségen kiderült, hogy Arany rovott multu ember, aki a megszökött Mayer Benedek szállodás büntársa.

— **Dr. Krausz Ödön** nyári szabadságáról visszaérkezett és ismét személyesen rendel fogorvosi műtermében (Fiume, Corso).

x **Vas- és fémárúk** beszerzésénél, valamint konyha és háztartási cikkek, mérlegek és számszámok bevásárlásánál meleg figyelmébe ajánljuk a közönségnek a jóhírnevű *Wellmann Testvérek* magyar céget (Fiume, Via del Pozzo 2., telefon szám 19.) mely mindennemű szakmába vágó cikket óriási választékban s mérsékelt áron tart raktáron.

Előfizetési felhívás.

Szeptember 1-re új előfizetést nyitottunk „A TENGERPART”-ra, amely Fiume egyetlen számottevő magyar napilapja s jól értesültsége valamint őszinte s törhetetlenül sovén magyar politikája miatt méltán számíthat minden magyareMBER támogatására.

Aki még nem előfizetője lapunknak, siessen leróni azt a kötelességét, amelylyel minden magyar ember a közjóért munkálkodó magyar sajtóval szemben tartozik.

„A TENGERPART”

most már ötödik esztendeje szolgálja mindenkitől függetlenül az országnak ezen a végpontján a magyar nemzeti és gazdasági érdekeket s mennél erősebbé tesszük, annál jobban felelhet meg nagy hivatásának.

Előfizetési árak:

Egész évre 24 korona
Fél évre 12 „
Negyedévre 6 „
Telefon 229. sz.

„A TENGERPART” kiadóhivatala.

Vicolo dell'Osedale
Wurzer-ház I. em.

Közleményeink csakis a forrás megnevezésével vehetők át.

Távirat ◀▶ Telefon.

Erzsébet királyné emlékezete.

BUDAPEST, szept. 11. Erzsébet királyné lelkiüdvéért ma a budavári Mátyás templomban ünnepi gyászistentisztelet volt, melynél a kormány valamennyi tagja jelen volt.

Képviselőválasztás Győrött.

BUDAPEST, szept. 11. A Hilberth Károly halálával megüresedett mandátumáért tegnap folyt le a képviselőválasztás Győrött. A választás késő estig tartott. Nagy szótöbbséggel Hlatky Schlichter Lajost, a függetlenségi párt hivatalos jelöltjét választották meg.

Titkos tanácsosok eskütétele.

BUDAPEST, szept. 11. A király kezébe ma Rauch Pál báró horvát bán, Bernáth Géza a Kuria másodelnöke és gróf Festetics Pál főrendiházi tag letették a titkos tanácsosi esküt. Eskütétel után a király mindhármukat külön kihallgatáson fogadta.

Oberchall Adolf halála.

RÓZSAHEGY, szept. 11. Az elhunyt Oberchall Adolf Kuriai elnököt holnap délelőtt fogják itt eltemetni. A temetéshez Günther igazságügyminiszter is ideérkezik.

A delegációk ülészakaja.

BUDAPEST, szept. 11. Beavatott forrásból jelentik, hogy a tegnapi közös minisztertanács a delegációk legközelebbi ülészakával is foglalkozott. Tekintettel a Boszniában jelenleg észlelhető mozgalomra, mely esetleg a tartomány adandó alkotmányra is vezethet, elhatározta a minisztertanács, hogy a delegációk őszi ülészakát szeptember vége helyett csak október első felében hívja egybe, hogy addig

a boszniai ügyekben is elfogadható megoldást terjeszthessen a delegáció elé.

Falk Miksa halála.

A Magyarországi Hirlapírók Nyugdíjintézete, melynek az elhunyt Falk Miksa tiszteletbeli elnöke volt, ma igazgatósági ülést tartott, melyben elhatározták, hogy Falk emlékére jegyzőkönyvben öröklük meg, családjához részvét iratot intéznek, ravatalára koszorút helyeznek a temetésen testületileg vesznek részt és arcképet az intézet nagy terme számára megfestetik.

A főváros Ealk Miksa számára díszsírhelyet ajánlott föl. Az elhunyt családjának özvegyével érkeznek nemcsak a beföldről, hanem osztrák és külföldi testületektől is a részvétiratok.

Vád alá helyezett zeneműkereskedő.

BUDAPEST, szept. 11. A budapesti kir. ügyészség Bard Mór fővárosi zeneműkereskedőt a magyar királyi operaház vezetősége ellen elkövetett becsületesítés miatt vád alá helyezte.

Bajok egy ipartestületnél.

S.-A.-UJHELY, szept. 11. Feljelentés folytán S.-A.-Ujhelyre érkezett a kereskedelmi miniszterium képviselőjében Török László miniszteri titkár és Füzessery számelelnőr, hogy a s.-ujhelyi ipartestület ügykezelését felülvizsgálják. A vizsgálat folyamán oly nagymérvű szabálytalanságot találtak, hogy sürgőnyileg tettek erről jelentést a kereskedelmi miniszternek, ki ennek folytán az ipartestület vezetősége ellen a legszigorubb vizsgálatot rendelte el.

A Kragujevic ügy.

BUDAPEST, szept. 11. Ma Budapestre érkezett a berlini rendőrség detektívfelügyelője, ki a budapesti rendőrségnek bejelentette, hogy Engel Lajos berlini vajkereskedőt is a bécsi merénylethez hasonló módon rabolták ki és gyilkolták meg. Alapos a feltevés, hogy ezt a gyilkosságot is Kragujevic követte el.

Schuliz Károly majna-rankurti magánzó, kit Kragujevic huszezer márkával megkárosított, holnap Budapestre érkezik, hogy az ügy részleteit a budapesti rendőrség előtt feltárja.

Minden a kihordás vagy szétküldés körül felmerülő panaszt levelezőlap vagy telefon útján szíveskedjenek nekünk bejelenteni.

Elsőrendű fehérenemű uri és női

divatkülönlegességek

igen mérsékelt árak mellett kizárólag csak

VUJA M. cégnél Fiume Via Adamich.

Tessék erről, próbavásárlással meggyőződni!

Magyar Vendéglő

FIUME, Riva Szapary

(az Ungaro-Croata irodája mellett.)

Kizárólag magyar konyha. Közvetlenül a termelőktől beszerzett magyar borok. Állandóan frissen csapolt kőbányai polgári márciusi s dupia malátasör.

Vendégszobák tengeri kilátással.

Titanit a modern kor legjobb robbantó anyaga.

Nem fagy. Teljesen veszélytelen. Nagyon olcsó. Hatása rendkívül erős. Kivánatra díjtalan próbarobbantások.

Képvisező: Piazza István, épít. vállalkozó
Fiume Rastocine 348 Telefon 945.

Végeladás.

A felszámolás alatt levő Fiumei Butorgyár Részv. Társ. (Via Macello 6) mindennemű **szalon-irodai s kávéházi széket** s egyéb butorberendezéseket mélyen leszállított áron ad el.

Globus Hirlapügynökség.
Ujság-elárusítás rögtön a vonatok érkezése után.

Fiume, Vincenzo de Domini utca
(az Europa szálló közelében).

„De la Ville“

szálloda, kávéház és étterem.

FIUME, Deák-korzó.

Az átutazó és a helybeli magyarság legnagyobb és legkedveltebb találkozó helye.

Tulajdonos
Szentgyörgyi Ferenc.

Catti György utóda

cs. és kir. udvari szállító

GYÓGYSZERTÁRA
a városi torony mellett.

Ajánlja magát minden orvosi rendelés azonnali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszappanok, az összes ásványvizek, toalettcikkek és szépitőszerek stb. stb.

VARIETÉ INTERNAZIONALE

Esténiént kiváló művészierők fellépte

Via Alessandrina 3. Kezdeté 9 órakor.

NOXIN

Minden jobb üzletben kapható.

Hochsinger Testvérek Budapest

CANTRIDA FÜRDŐ ÉS VENDÉGLŐ

Kombinált villamos vasuti és fürdőjegyek:

Felnőtteknek: Fiumara-Cantrida 70 fill. Giard. pubb.-Cant. 60 fill.
Gyermekeknek: " " 50 fill. " " 40 fill.
Ez árakban befoglaltatik a villamos vasut oda-vissza, az omnibus, a fürdés és a fehérnemű.

Tíz jegyet tartalmazó blockok árai:

Felnőtteknek: a Fiumarától 6.— kor., népkerttől 5.— kor.
Gyermekeknek: " " 40 kor., " " 3.40 kor.
Jegyek és blockok kaphatók a villamos vasut kalauzainál és a fürdőpénztárnál.

Remek árnyas kert és nagy terras.

Szobák idegeneknek. — Magasforrasu vízvezeték — Villanyvilágítás.
— izletes ételek és kitünő italok. —
Kőbányai Polgári Sör.

MITTEL ALAJOS
fürdőtulajdonos.

MANN JÓZSEF
vendéglős.

Vasár- és ünnepnapokon
katonahangverseny.

Vasár- és ünnepnapokon
katonahangverseny.

MIRAMARE NAGYSZÁLLÓ

CIRKVENICÁN.

Nyári és téli üdülőhely és tengeri fürdő.

A szálloda közvetlenül a tengerparton,
— a fürdő közelében fekszik. —

Modern berendezés. — Kávéház és étteremmel.
Lift. — Villanyvilágítás. — Olvasó terem.
Hidegvizgyógyintézet. — Meleg házi fürdők.

Figyelmes kiszolgálás

Mérsékelt árak.

TIROLESE VENDÉGLŐ

Fiume, Corso az Adamich térrel szemben.

Kitünő ételek és italok a nap minden szakában. Remek halak

Az idegenek találkozó helye.

Ha szereti az egészségét,

használjon kizárólag

aluminium konyhaedényeket

tiszta aluminiumféműből, a melyekkel fűtő-
anyagban 40%-ot takarít meg.

EGYEDÜLI FŐRAKTAROS

LEONESSA VINCENZO

Via Andrassy 17. — FIUME — Via Andrassy 17.

Prodam és Társa Fiume

◀ Mérnöki iroda és iparvállalatok berendezése ▶

Via Adamich I. sz.

Via Adamich I. sz.

Villanyos világítási, villánhárító, telefon és villamos-csengő berendezések.
Villanyos motorok és szellőztetők. — Villamos központok berendezése.

Nagy raktár világító testekben és felszerelési anyagokban.

Különlegesség: „Wolfram” villanykörték 70% árammegtakarítással.

ELSO FIUMEI RUHA - SANATORIUM

Corso prolungato (az Eden kávéház mellett).

Ruhát vasalásra és javításra átveszek. Olcsó havi előfizetés ellenében
rendben tartom az egész ruhakészletet. 30
éves szakmabeli tapasztalatom van.

Szíves pártfogást kér

H. Schönberg ferfiszabó.

Első fiumei magyar szobafestő és fényező.

Vállal minden e szakmába vágó munkát a legjutányosabb árak mellett. Szigorú pontosság s kiváló szakértelem.

A n. é. közönség b. pártfogását kéri

ALTBERGER IGNÁCZ.

Fiume, Via Sanità Adria Palota.

TELEFON 923.

A DREHER ANTAL-féle egyesült sörgyárak részvénytársaságának.

(gyár Budapest-Kőbánya) FIUMEI FŐRAKTÁRA.

Iroda: Ürményi-tér 6. — Telefon szám 22.
Jégyár: Canale-utca, Steinmann-ház.

GYÓGYHATÁSÚ

DUPLA MALÁTA SÖR

Orvosok által ajánlott gyógyító hatású sör. A sör hetenként 25 majolika palackot tartalmazó eredeti ládákban érkezik frissen a gyárból. — Ezen kitünő sörön kívül állandóan raktáron van kiviteli és márciusi sör, 1/4, 1/2 és 1 hl-es hordókban és 50 fél literes palackot tartalmazó eredeti ládákban

Vendéglősök rendelésre barna dupla maláta sört is kapnak. — Barbóva házhoz is történik szállítás.

DETAIL ELÁRUSÍTÁS: minden jobb fűszer- és csemege-üzletben.

Mindenkor friss csapolás:

Főképviselet: Rupnik Emil, Ürményi-tér 6.

CRNKOVIC

szálloda, penzió és kávéház.

CIRKVENICA.

A fürdő központján, közvetlen a tengerpart mentén, a mólótól 2 pezcnyire.

Kitünő magyar és német konyha.

Kitüntetve a német orvos kongresszus által.

Eredeti magyar és német fajborok valamint Münchener és Pilsener sörök.

Utazóknak és kirándulóknak kiválóan alkalmas hely.

Olcsó árak.

Pontos kiszolgálás.

Tulajdonos: CRNKOVIC JÓZSEF.

Első és legjobb hírnevű óraüzlet

Nattich Henrik

FIUME, Corso.

Chronometer és műórás.

Genfi és Glashütte-féle angol különlegességi gyártmányok.

Maluszewszki Szaniszló CENTRAL KÁVÉHÁZA

és cukrászdája

CIRKVENICA

közvetlenül a tengerpart mellett.

Kitünő italok és frissítők.

Legfinomabb cukorsütemények.

Pálma-Hajviz

a legjobb szer korpa és hajhullás ellen.

Kapható CSIZMÁS DEMETER

fiumei első magyar fodrásznál

Via Adamich 2. sz. (az Europa szálló közelében).

és minden drogériában és fodrászüzletben.

FÉRFI RUHÁT VESZ ÉS ELAD és olcsón tisztít s javít szakszerűen férfi- s női ruhát

RADAKOVICS DÁNIEL FIUME

Fiumara, a susáki hid mellett.

KORONA VENDÉGLŐ

Tulajdonos: HOPP VINCE.

Az átutazó közönség különös figyelmébe! Kitünő magyar konyha. Kőbányai világos s barna sör. Tiszta fajborok. Mérsékelt árak.

Csak egy papírt szívunk, ez pedig

ABADIE

KIADÓTULAJDONOS: „A TENERPART” LAPKIADÓ VÁLLALAT.

Felétős szerkesztő: Kovács Ferenc.

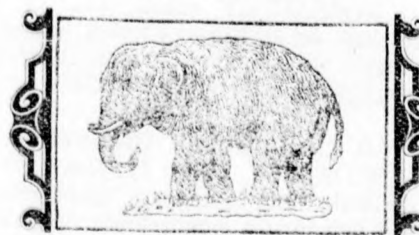
Fiumei első magyar rizshántoló- és rizskeményítőgyár részv.-társaság.

FIUME.

Különlegesség

FÉNYKEMÉNYÍTŐ

táblácskákban.

VÉDJEGY.

A vegyi tisztaságért a gyár kezkesedik.

NYOMATOTT: A QUARNERO NYOMDÁBAN FIUME.